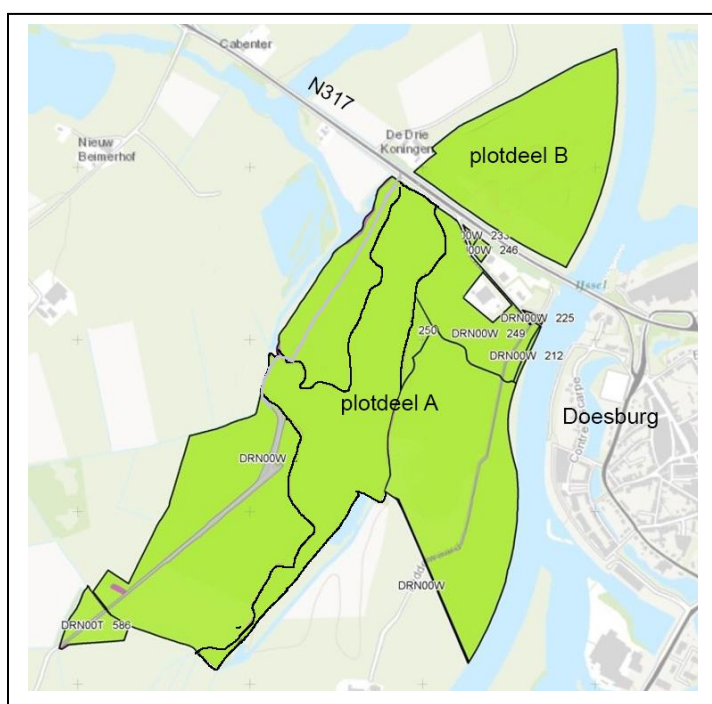

Broedvogelinventarisatie **Lamme IJssel** 2021
 in opdracht van de Stichting Gestichten van Weldadigheid te Doesburg

Vooraf

Het geïnventariseerde gebied bevindt zich vanuit Doesburg gezien aan de overkant van de IJssel. Het bestaat uit twee delen welke van elkaar gescheiden zijn door de N317. Het grootste deel (deelplot A) ligt ten zuidwesten van de N317 en wordt aan de oostzijde begrensd door de IJssel. De begrenzing aan de westzijde is wat lastiger te definiëren, maar loopt steeds westelijk van het fietspad (Schoonoordpad).

Het kleinere deel (deelplot B) bevindt zich ten noordoosten van de N317 en vormt min of meer een driehoek.

Het onderzochte gebied, dat we vanaf nu aanduiden als "Lamme IJssel", is door de Vogelwerkgroep van Stad en Ambt Doesborgh geïnventariseerd op broedvogels met behulp van de uitgebreide territoriumkartering. (van Dijk A.J. 1996. Broedvogels inventariseren in proefvlakken handleiding Broedvogelmonitoring Project. SOVON, Beek)

Eigenlijk zou de broedvogelinventarisatie van het Lamme IJsselgebied al een jaar eerder worden uitgevoerd. Echter in de voorbereidende fase besloot een paartje Zeearenden een nest te bouwen in de nabije omgeving van het onderzoeksplot. Na overleg met o.a. Sovon werd besloten om de inventarisatie een jaar op te schuiven.

Hoewel bij betreding van het deelplot A nauwelijks water zichtbaar is, bestaat een aanzienlijk gedeelte uit oppervlaktewater. Dit heeft alles te maken met de voorgeschiedenis van dit gebied. De Lamme IJssel is namelijk een overblijfsel van de vroegere rivier de IJssel waarvan het grootste deel uiteindelijk is dichtgeslibd en op sommige plaatsen volledig is verland.

Tot aan dat moment stroomde de IJssel dus niet dicht langs Doesburg maar meanderde vrijelijk in het IJssel dal. Voor de Doesburgers van toen was het beter wanneer de IJssel dicht langs de stad zou stromen. Zeker voor de handel met andere Hanzesteden was dit wenselijk maar ook om de stad Doesburg beter te kunnen verdedigen tegen mogelijke aanvallers. In 1552 kregen de Doesburgers toestemming van de Hertog van Gelre om de IJssel terug te brengen naar de oorspronkelijke loop dicht langs de stad Doesburg. De vers gegraven waterloop werd het "Nieuwe Canaal" genoemd. Een voor die tijd enorme waterstaatkundige ingreep. Het oorspronkelijke noordelijker gelegen IJsselgedeelte werd kunstmatig verzand en verlandde uiteindelijk.

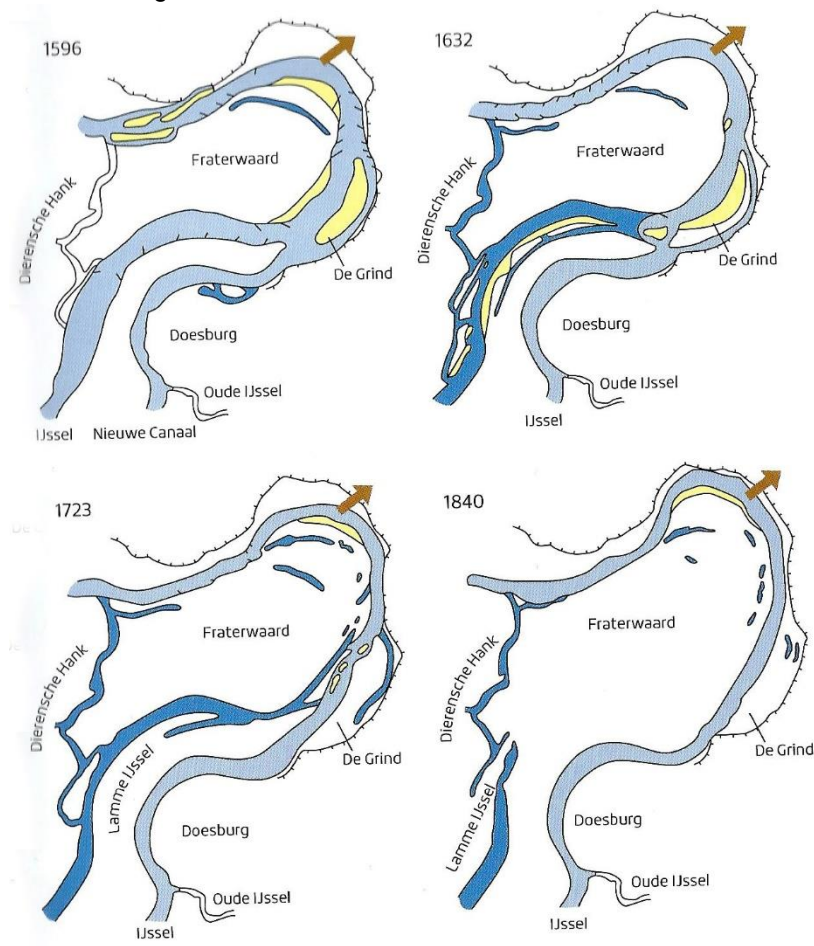
Kaart uit 1698

Afbeelding uit Atlas van de IJssel.

De hoofdstroom van de IJssel (Isala flu) stroomt hier nog op ruime afstand van de stad Doesburg. Het gegraven "Nieuwe Canaal" stroomt dicht langs de stadsgracht.

De Dierensche Hank, die in verbinding staat met de Lamme IJssel, maakt deel uit van de strangen en stroomgeulen die ook toentertijd een rol speelden in de beheersing van de waterhuishouding. Het overschot aan water van de Havikerwaard en ook van de Lamme IJssel wordt via de Dierensche Hank afgevoerd naar de IJssel

De hele IJsselvallei is rijk aan oppervlaktewater van goede kwaliteit door de aanvoer van kwelwater dat afkomstig is van de Veluwe.

Op nevenstaande tekening is aangegeven hoe de IJssel aanvankelijk (1596) op enige afstand van de Stad stroomde. In 1840 is de situatie dan zo veranderd dat de hoofdstroom van de IJssel dicht langs Doesburg is komen te lopen en de voormalige hoofdstroom geleidelijk is verworden tot een strang. De donkerblauw gekleurde stromen laten het verlandingsproces duidelijk zien. Tevens is zichtbaar hoe de meander van de IJssel de Fraterwaard steeds verder in noordoostelijke richting uitbreidt. Zie pijl.

Duidelijk is in elk geval dat de IJssel in de loop der tijden onder invloed van waterverplaatsingen bij hoog water en verzanding in kalme perioden zijn bedding verlegde zodat er steeds meer afstand ontstond tussen IJssel en Doesburg.

Biotoopbeschrijving

Zoals reeds eerder genoemd bestaat een aanzienlijk deel van deelplot A uit oppervlaktewater. Vanaf de N317 is een klein deel van het open water zichtbaar. Vrijwel overal groeien wilgen (o.a. ook Amandelwilg) langs de randen van de waterpartijen en ook in of langs de wat meer moerassige gedeelten. Daar waar wilgen niet het zicht belemmeren op het water neemt riet of struikgewas, waaronder Kornoelje, dat over. Alleen op het smalle padje langs de voormalige zandwinput – nu verpacht als viswater - is er vrij zicht op het water.

Naast dit meer natuurlijke, natte gedeelte bestaat het deelplot A uit agrarisch gebruikt land. Voornamelijk grasland dat deels door koeien wordt begrast en een groter deel dat dient als hooiland. Op een van de percelen grasland worden volgens nevenstaande foto maatregelen genomen ter bevordering van een natuurlijker biotoop. Enkele percelen worden gebruikt voor de teelt van

voornamelijk mais. Ook hier lopen enkele watergangen die een rol spelen in het afvoeren van overtollig water.

Er loopt een betonnen fietspad in de lengte door het plot. Gerekend vanaf de N317 loopt dit pad aanvankelijk door een geëgaliseerd grasland en gaat na de knik over in een fraai door bomen en struiken omzoomd pad.

Er is zelfs een bloemzadenmengsel uitgestrooid dat hier vervolgens voor een kleurig accent zorgt.

Zicht op de Lamme IJssel vanaf de N317

foto: Aloys Sanders

Het plotdeel B bestaat uit grasland dat deels wordt begraasd door koeien en deels als hooiland dient. Aan de oostzijde stroomt de IJssel. Tussen de IJssel en de weide ligt een strook ruig gras met hier en daar een struik. Aan de noordzijde wordt de weide begrensd door een rij fraaie knotwilgen met erlangs een restgeul. Het talud langs de N317 bestaat uit zowel struikgewas als enkele Essen en Walnoot.

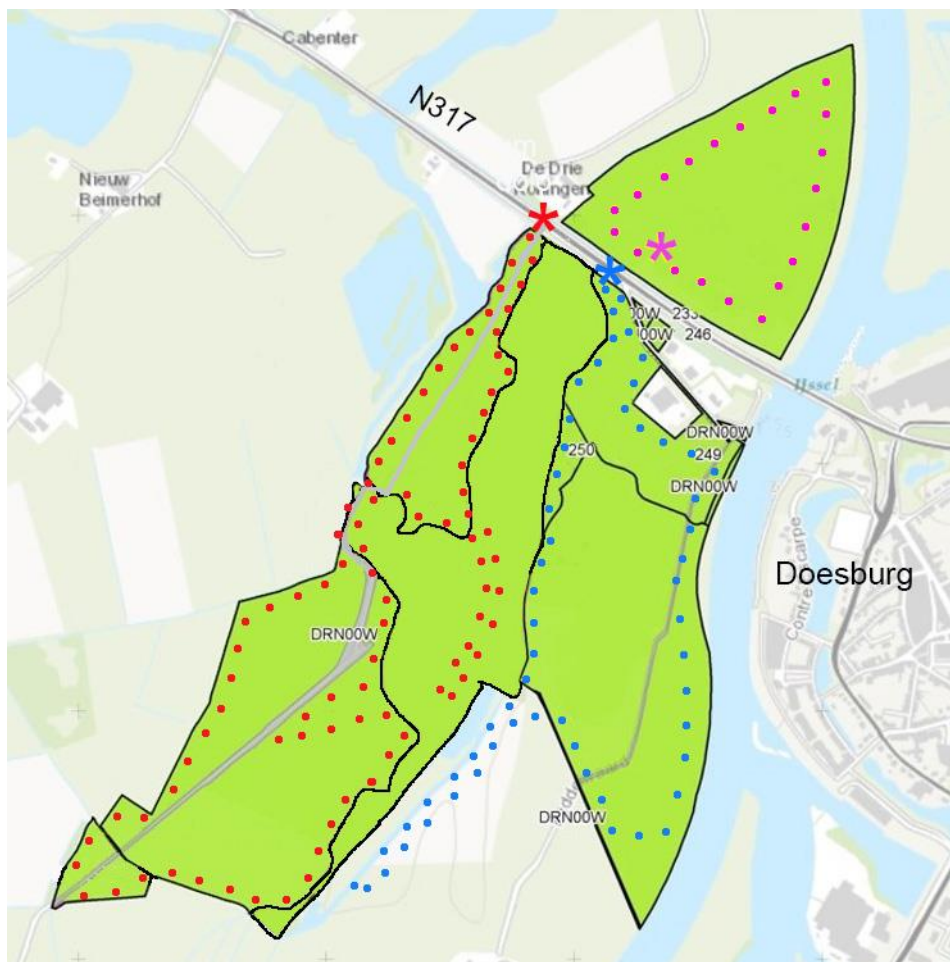
De "driehoek" noordwestelijk van de N317 met het bijzondere hek *foto: Aloys Sanders*

Toon had in zijn fotoverzameling een plaatje waarop de vroegere schipbrug over de IJssel was te zien. De foto is niet haarscherp maar het is aannemelijk dat de daarop zichtbare afsluiting van het middendeel van de schipbrug het zelfde hekwerk is als wat nu de toegang tot de driehoek afsluit. Er is nog zo'n zelfde hek te zien naast de fam Derksen in de Fraterwaard.

Inventarisaties met weersomstandigheden en tijdsduur van het plot Lamme IJssel 2021

ronde	dag	mnd	begin- eindtijd	temp C°	wind	bewolking	tijdsduur		samen
							route 1 *	2 **	
01	14	3	08.00-10.30	6°	geen	bewolkt	3.00	2.30	5.30 u
02	21	3	07.00-10.30	6°	matige	zwaar bewolkt	2.30	3.30	6.00 u
03	04	4	06.15-10.15	5°	geen	bewolkt	4.00	3.00	7.00 u
04	16	4	20.15-21.45	10°	zwakke	helder	avondinventarisatie		1.30 u
05	18	4	06.00-08.45	5°	geen	licht bewolkt	2.45	1.15	4.00 u
06	25	4	06.45-10.45	5°	matige	bewolkt	3.10	4.00	7.10 u
07	02	5	05.30-08.00	8°	zwakke	half bewolkt	2.30	3.45	6.15 u
08	09	5	05.30-08.00	8°	zwakke	geheel	2.30	4.00	6.30 u
09	16	5	05.15-08.30	8°	zwakke	geheel	2.15	3.00	5.15 u
10	23	5	05.00-08.30	9°	zwakke	geheel	2.30	3.30	6.00 u
11	06	6	04.45-09.00	14°	zwakke	bewolkt	3.30	4.15	7.45 u
12	13	6	04.45-08.30	9°	zwakke	licht bewolkt	3.45	2.15	6.00 u

									62.55 u

De inventarisatie-ronden zijn steeds gelopen door groepjes van twee à drie personen, dus elke ronde waren vier tot zes personen actief in het veld.

Er werden drie routes gelopen die hiernaast in kleur zijn weergegeven. Startpunt is steeds het sterretje waarbij de betreffende route rechtsom dan wel linksom gelopen werd. De groep die de blauwe route telde, telde tevens de roze route.

De weersgesteldheid was tijdens de tellingen vrij redelijk tot goed. Weinig wind en geen neerslag zijn de belangrijkste voorwaarden om vogelzang optimaal te kunnen horen en daarvan was dus alle keren sprake.

Een enkele keer was er enig verkeer op het fietspad: een groepje vroege fietsers of een enkele hardloper. Nogal storend was het geluid van het verkeer op de N 317. Verbazingwekkend hoe ver dit geluid doordringt tot ver in beide plotdelen. Hoewel de vogels zich niet al te veel gelegen laten liggen aan het verkeersgeluid was het voor het beluisteren van de zang voor ons soms wel lastig.

De resultaten van de broedvogelinventarisatie in de Lamme IJssel

In de tabel worden de resultaten van deelplot A en B gescheiden weergegeven

Vogels met een * zijn geen broedvogel maar zijn foeragerend aangetroffen tijdens de inventarisaties

	plot A	plot B		plot A	plot B
Dodaars	3		Heggenmus	6	2
Fuut	3		Roodborst	7	1
Aalscholver	*		Nachtegaal	*	
Grote Zilverreiger	*		Blauwborst	1	
Blauwe Reiger	*	*	Roodborsttapuit		1
Ooievaar	*	*	Merel	12	2
Lepelaar	*		Zanglijster	14	
Knobbelzwaan	3		Bosrietzanger	12	3
Grauwe Gans	zie tekst		Kleine Karekiet	12	1
Nijlgans	1		Spotvogel	4	
Bergeend	*		Braamsluiper	4	1
Krakeend	3	2	Grasmus	13	7
Wilde Eend	11	3	Tuinfluit	11	1
Soepeend	1		Zwartkop	27	4
Tafeleend	1		Tijftjaf	32	2
Kuifeend	4		Fitis	8	1
Buizerd	1	1	Goudhaan	2	
Torenavalk	*	*	Baardman	*	*
Slechtvalk	*		Staartmees	2	
Fazant	2	2	Glanskop	3	
Waterral	5		Pimpelmees	12	2
Waterhoen	2		Koolmees	17	3
Meerkoet	15		Boomkruiper	4	
Scholekster	1		Gaai	2	
Kievit	1		Ekster	1	
Watersnip	*		Kauw	*	
Wulp	2	1	Roek	*	
Tureluur	*	*	Zwarte Kraai	1	1
Visdief	*		Spreeuw	1	*
Holenduif	2	3	Huisemus	*	*
Houtduif	10	2	Vink	20	5
Turkse Tortel	1	*	Putter	3	1
Koekoek	3	*	Kneu	4	2
IJsvogel	1		Rietgors	5	1
Grote B Specht	6	*	Zeearend	*	
Boerenwaluw	*				
Graspieper	2	1			
Gele Kwikstaart	1	2			
Witte Kwikstaart	2	1			
Winterkoning	26	*			

Enkele totalen per plot

	plot A	plot B
broedvogelsoorten	55	29
broedparen	351	59
uitsluitend foeragerend waargenomen soorten	18	11

In beide plotten samen waren 57 verschillende soorten broedvogels aanwezig. Tellen we daar de uitsluitend foeragerend aangetroffen vogelsoorten bij op dan komen we aan een totaal van 75 verschillende soorten.

Graspieper op Meidoorn foto: Aloys Sanders

Blauwborst op Lisdodde

foto: Fred Balduk

Soortbespreking

Van de meer aan het water gebonden soorten zoals Dodaars, Fuut, Knobbelzwaan en Nijlgans hadden we wel wat hogere aantallen verwacht door het grote oppervlak aan water. Daar staat tegenover het grote aantal niet broedende watervogels. De Lepelaar was daarvan wel de meest bijzondere. Deze vogel zoekt zijn voedsel in ondiepe plasjes en watergangen en maakt daarbij de zeer karakteristieke maaibewegingen door het water.

Voor een broedende Grote Zilverreiger moeten we naar de Oostvaarderplassen. Kennelijk vindt hij hier wel voldoende ondiep water om in te foerageren. De Grauwe Gans hebben we veelvuldig

waargenomen in zowel plot A als B. Ook niet broedende exemplaren en paartjes met jongen. Het tellen van Grauwe Ganzen is buitengewoon lastig omdat ze iedere beweging in hun omgeving direct signaleren en hier ook luidkeels gewag van maken. De hele buurt is dan gealarmeerd en zoekt meteen dekking. We hebben in het overzicht dan ook geen aantallen kunnen invullen. Slechts één paartje Nijlgans in het gebied! Maar misschien klopt dat wel bij Nijlganzen. Ze zijn nl zeer fel ten opzichte van andere vogels én soortgenoten dus kunnen ze voor de nodige onrust zorgen.

Nijlgans met pul

foto: Aloys Sanders

Het zijn exoten, die in Nederland worden gemonitord om te voorkomen dat ze mogelijk andere vogelsoorten benadelen in hun expansiedrift.

Ook flink wat soorten eenden troffen we aan. Met name veel Wilde Eenden, terwijl uit landelijk onderzoek is gebleken dat juist de Wilde Eend het de laatste tijd minder goed doet. We hebben echter geen zicht op het broedsucces van "onze" Wilde Eenden. De Krakeend is de laatste jaren sterk toegenomen en neemt in de Lamme IJssel dan ook de tweede plaats in.

Niet alle eenden geven de voorkeur aan ondiep water. Tafeleenden en Kuifeenden zijn duikeenden en hebben een voorkeur voor wat dieper water. Wel jammer dat we slechts een paartje Tafeleend telden. Wilde Eenden grondelen om aan hun voedsel te komen. Zo ook de Bergeenden. Zij hebben genoeg aan ondiep water. Dat al deze soorten hier voorkomen duidt er op dat het beschikbare waterareaal met veel verschillende waterdiepten voor al deze soorten een geschikt voedselgebied vormt.

De waargenomen Blauwe Reiger is mogelijk afkomstig uit de kolonie van Bingerden. Ook de Ooievaar broedde niet in het plot maar bij de boerderij van de fam Wullink.

Van de Buizerd vonden we een waarschijnlijk gebruikt nest in de populieren langs de IJssel in plot B. Ook in plot A zagen we de Buizerd en vonden daar ook het nest.

Een jagende Slechtvalk verraste ons. Kennelijk is ook voor deze bijzondere roofvogel het Lamme IJssel-gebied geschikt om op jacht te gaan naar flinke prooien als eenden, ganzen, duiven of zelfs Gierzwaluwen. De Slechtvalk broedt al weer enkele jaren succesvol in de toren van de Martini-kerk in Doesburg. We zagen in voorgaande jaren tijdens het tellen van de ganzen in de winter de jagende Slechtvalk in de Fraterwaard. Buitengewoon indrukwekkend hoe deze razendsnelle jager paniek veroorzaakte in een hele verzameling eenden en ganzen op een van de plasjes daar.

De Torenavalk broedde bij de fam Wullink in de kast. Rond de Lamme IJssel is voldoende open land waar hij op muizen kan jagen

De avondinventarisatie leverde de door ons verwachte aanwezigheid van Waterrallen op, maar liefst vijf exemplaren! We hoorden zowel hun verschillende roepen als het als typerende "gegil van een speenvarken". Ook bij de ochtendtellingen hoorden we ze, maar dan wel veel minder vaak. Waterrallen hebben rietranden nodig en daar waar verbossing plaatsvindt, zullen ze vertrekken.

Watersnip

foto: Aloys Sanders

Sommige soorten weidevogels kwamen wel wat lager uit dan verwacht. Slechts een paartje Kievit en een paartje Scholekster. Wel konden we genieten van de Wulp met de zeer kenmerkende jodelende zang. Van andere weidevogelsoorten als Wilde Eend, Krakeend, Kuifeend, Meerkoet en Waterhoen konden we gelukkig meerdere broedparen vaststellen. Het grote aantal Meerkoeten was geen verrassing. Meerkoeten broeden in heel Nederland overal waar water is. Voor hun voedsel zijn ze niet alleen afhankelijk van water, ze eten nl. ook gras.

De Watersnip broedt alleen in zeer nat, extensief gebruikt en structuurrijk / kruidenrijk grasland. Dat is hier niet voorhanden. Het juiste habitat voor de Tureluur lijkt erg op dat van de Watersnip en daarom zullen deze beide soorten hier slechts hebben gefoerageerd.

Van de Koekoek noteerden we drie broedgevallen. Bekend is het broedparasitisme van de Koekoek maar minder bekend is dat Koekoeken zich specialiseren op bepaalde soortgroepen waardvogels. In het plot waren de Kleine Karekieten het talrijkst, dus mogelijk hadden wij te maken met een "Kleine Karekiet-koekoeken".

De IJsvogel broedde waarschijnlijk op de grens van het gebied met de Dierensche Hank en liet zich luid piepend zien. We hebben even gedacht dat er in de kluit van een omgevallen grote wilg mogelijk een nestholte was, maar dat bleek niet zo te zijn.

Binnen de categorie bosvogels werden we rijkelijk bedeed. Dat is niet zo verwonderlijk omdat er in plot A een aanzienlijk oppervlak bomen en struiken voorhanden is dat zeer aantrekkelijk is voor bijvoorbeeld soorten als: Houtduif, Grote Bonte Specht, Vink, Winterkoning, Kool- en Pimpelmees.

Soorten als Roodborsttapuit, en Spotvogel zijn vogels die voorkeur hebben voor een meer open gebied waar her en der wat struiken, heggen en kleine bomen voorkomen. De Roodborsttapuit heeft voorkeur voor meer open boerenland met ruige wegbermen en soms wat opgaande struiken die dienen als zangpost. Kennelijk bood dit gebied daar te weinig van. Blauwborst en Bosrietzanger verkiezen een meer natte biotoop, zeker de Blauwborst. We hadden gehoopt er meer te signaleren maar wellicht is het natte deel toch iets te gesloten voor de Blauwborst.

Bijzonder waren de waarnemingen van de twee Goudhaantjes. Doorsnee komen ze voor in naaldbos. Spreeuwen broeden vaak in holten in bomen, wat bij onze enige Spreeuw ook het geval was. Je komt ze eerder tegen in de bebouwde kom van dorpen of steden waar ze dan nestelen in kieren en spleten van gebouwen. Een van onze tellers zag dat een flinke groep Spreeuwen neerdaalde in een strook riet. Spreeuwen doen dat normaliter buiten het broedseizoen en slapen dan massaal in rietkragen. De Braamsluiper zou zeer gebaat zijn met meer meidoorn- of sleedoornhagen waar dan meteen de Kneu van zou kunnen profiteren.

De Glanskop is een typische vogel van oudere, meer omvangrijke bossen. Drie broedparen is misschien hier het maximum gezien de omvang van het bosareaal.

Een prachtige waarneming was die van de Baardman. Helaas is het areaal riet veel te krap om de Baardman te verleiden hier te gaan broeden. Maar wat zou het prachtig zijn als dat wel zou gebeuren.

Huismussen broeden in het algemeen in gebouwen in dorpen en steden. Zeer waarschijnlijk hadden de aangetroffen Huismussen hun broedplekken bij de aangrenzende boerderijen.

Hoewel de rietkragen in het gebied beperkt van omvang zijn, hadden we toch wel wat grotere aantallen Rietgorzen verwacht. Uitbreiding van rietkragen zou zeker onmiddellijk tot grotere aantallen leiden.

De Witte Kwikstaart troffen we zowel in plot A als in plot B aan.

Baardman - juveniel *foto: Aloys Sanders*

Witte Kwikstaarten komen eigenlijk in heel veel biotopen voor. Als er maar insecten te vinden zijn. Gele Kwikstaarten troffen we ook aan in beide delen, maar komen in het algemeen meer voor in het boerenland. Graslanden zijn echter veel minder kruidenrijk geworden en minder structuurrijk. Dat heeft invloed op het voorkomen van insecten en dus ook op het voortplantingssucces. Gele Kwikstaarten zijn sinds de jaren zestig met 50- 75% afgenomen. Op grasland zelfs tot 90%. Dit alles brengt ons tot het volgende hoofdstuk.

Besluit

Voorafgaand aan de inventarisatieactiviteiten liepen we een verkennende ronde door het te onderzoeken gebied. Meteen raakten we enthousiast bij het vooruitzicht in een dergelijk gevarieerd landschap de broedvogels op te sporen. Het enthousiasme is zeker gebleven maar er kwamen gaandeweg wel wat kanttekeningen bij.

Wat in elk geval positief is het grote aantal waargenomen soorten. Niet eerder telden we zoveel verschillende vogelsoorten in een onderzoeksgebied. Uiteraard heeft dat alles te maken met de variatie aan landschapselementen waar het gebied rijk aan is. Toch zou het allemaal nog beter kunnen. In het voorgaande is er hier en daar al naar verwezen.

Verschillende soorten eenden werden gezien die verschillende voorkeuren hebben voor waterdiepten. Wij hebben over waterdiepten geen informatie. Kennis hiervan zou een mogelijkheid zijn om met maatregelen tegemoet te komen aan die voorkeuren. Zo kan sturend worden opgetreden om kwetsbare soorten een handje te helpen.

We gaven al eerder aan dat de bosvogels het goed doen in het gebied. Dat is prima als het beleid voor het gebied erop is gericht om bomen te koesteren en bosvogels ter wille te zijn. Wanneer we een vergelijking maken tussen rietvogels en bosvogels dan zijn we meer bezorgd om de rietvogels dan om de bosvogels. Zonder ingrepen in de ontwikkelingen in het gebied zouden er steeds meer soorten bosvogels bijkomen en zouden de riet- en moerasvogels afnemen. De breedte van rietkragen is afgenomen door het ontbreken van voldoende fluctuerende waterstanden. Riet wordt ook verdrongen door struiken en bomen en Ganzen eten ook de jonge rietscheuten. Ook stikstofdepositie zorgt voor versneld dichtgroeien van moerassen.

"Verbossing" of "verrieting" ?

foto: Aloys Sanders

De genoemde oorzaken zijn ontwikkelingen die overal in den lande worden geconstateerd en om het tij te keren houden we een warm pleidooi voor maatregelen ten voordele van de rietvogels. Ten aanzien van stikstofdepositie en ganzenvraat is het lastiger om maatregelen te nemen. Echter het beïnvloeden van de waterstand en daarmee uitbreiding van rietoppervlak lijkt ons mogelijk. Ook het terugdringen van struiken en bomen om de verbossing terug te dringen biedt hier mogelijkheden.

Bij aangepast beleid zouden de aangetroffen soorten als Rietgors, Kleine Karekiet, Baardman, Waterral een steviger basis geboden kunnen worden voor een wat forsere populatie. Ook soorten die nu niet als broedvogel aanwezig waren als bijvoorbeeld Rietzanger, Roerdomp, Grote Karekiet, Baardmannetje, Snor of zelfs een Kiekendief zouden dan te zijner tijd worden uitgenodigd de Lamme IJssel als broedplek uit te kiezen.

In het Oude Maasgebied hebben gelijksoortige veranderingen in habitat plaatsgevonden als hierboven geschetst. (zie Limosa *1) Onderzoeken daar toonden dezelfde achteruitgang aan betreffende de genoemde soorten rietvogels. Dat betekent dat we zicht hebben op hoe hier een ontwikkeling omgebogen zou kunnen worden. Uiteindelijk zou dat de ecologische verscheidenheid uitdrukkelijk naar een hoger plan stuwten. Natuurorganisaties hebben veel ervaring opgedaan als het gaat om vershraling van gebieden. Niet meer bemesten heeft vrij snel tot gevolg dat grazige gebieden meer diverse soorten planten gaan tonen. Meer bloeiende planten zijn aantrekkelijk voor insecten en meer insecten zijn een onmisbare voedselbron voor m.n. jonge vogels.

Al eerder noemden we het fraai aangeklede fietspad ná de knik. Wellicht is het mogelijk om het eerste gedeelte van het fietspad op een zelfde wijze te voorzien van randbegroeiing. Hier en daar zou een opening in die begroeiing kunnen worden gelaten om fietsers en wandelaars een blik op de omgeving te gunnen. Dat maakt het gebied gevarieerder en bovendien biedt zo'n gevarieerde aankleding weer broedgelegenheid voor niet-bosvogels als Roodborsttapuit, Braamsluiper, Kneu en Spotvogel.

Schitterend doorkijkje langs fietspad

foto: Aloys Sanders

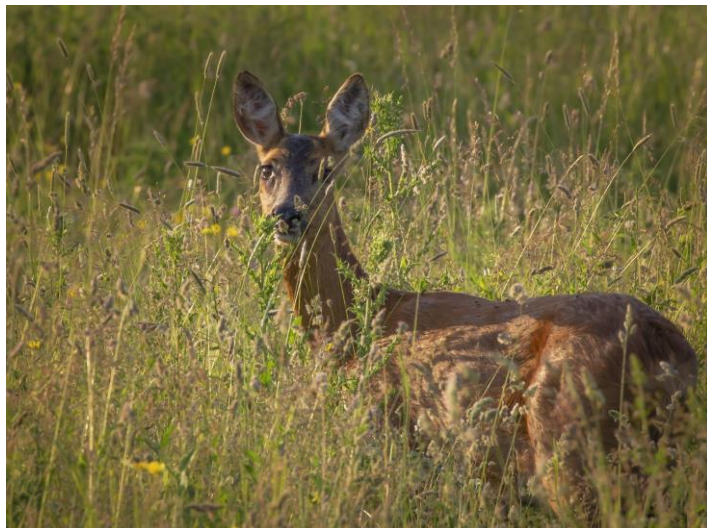
In het plot zijn ook enkele watergangen die (nog) geen randbegroeiing hebben! Ook hier dus mogelijkheden.

Diezelfde gebruikers van het fietspad zou ook een blik op het water geboden kunnen worden door begroeiing langs het water op sommige plaatsen wat open te maken.

Vermeldenswaard is zeker de aanwezigheid van een flinke dassenburcht. Duidelijk was te zien dat de dassenburcht ook bewoond was. Verse sporen van graafwerkzaamheden en vele platgetrapte paadjes en ook plekken die geheel kaal waren waar jonge Dassen hadden gespeeld. Er waren meerdere in-uitgangen te zien die zeker een doorsnede hadden van 30-40 cm. Onder de grond is er een uitgebreid gangenstelsel met vele kamers. Van een anders fors zoogdier – de Bever – zagen we alleen wat resten van een beverburcht en hier en daar een op typische beverwijze "omgeknaagde" boom. Verse sporen hebben we niet ontdekt.

Vrijwel iedere wandeling in het gebied troffen we Reeën aan. Het hoogste aantal dat we op een ochtend zagen was vier stuks. Ook de Hazen waren altijd vaste gasten. Bij één gelegenheid telden we er zeven.

De Zeearenden waren in het vorige broedseizoen succesvol in het grootbrengen van hun jong en daarmee was een heel bijzonder broedgeval een feit. Hoewel de arenden in dit jaar ook weer actief werden op hetzelfde nest, werd de inventarisatie nu wel uitgevoerd omdat bij een tweede legsel veel minder kansen op verstoring zijn - zo is gebleken uit andere gevolgde broedpogingen. Ook dit tweede legsel bleek succesvol en het paartje maakte hiermee duidelijk dat het gebied bijzondere kwaliteiten heeft.

Reegeit

foto: Aloys Sanders

Tijdens meerdere inventarisatieronden konden we op veilige afstand de arenden bezig zien op hun enorme nest. Dit dankzij de door Ingeborg meegezeulde telescoop met statief hadden we live beelden van deze indrukwekkende vogels.

Eenmaal zagen we hoe een Zeearend overvloog met in zijn poten een flinke tak. Vervolgens konden we volgen hoe die tak net zo lang in het nest heen en weer werd getrokken tot hij paste!

Ter hoogte van de knik in het fietspad hangen in het beboste deel een aantal nestkasten. Fred zag dat een kastje in gebruik was door een Pimpelmees. Andere kasten/ kastjes leken niet in gebruik.

In het "bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid" van de gemeente Rheden wordt het gebied Lamme IJssel een paar maal genoemd. Hoewel het Lamme IJssel gebied geen deel uitmaakt van dit bestemmingsplan staan er wel zaken in die van invloed zijn. Vooral van belang is het aspect van waterbeheersing. Er wordt in het plan o.a. gesproken over waterberging i.v.m. mogelijke toekomstige hogere afvoeren van de IJssel. Dit zou in de vorm van een nevengeul tot aan de Fraterwaard kunnen worden gerealiseerd. Dit laatste is niet haalbaar gebleken, maar eventueel zouden onze suggesties m.b.t aangepast beheer van het Lamme IJssel gebied kunnen samenvallen met aanpassingen in het gebied Havikerwaard Zuid. Daarnaast is in het plan ook aandacht voor recreatieve fiets- en/of wandelroutes. Het lijkt ons goed dat mogelijke te realiseren routes zouden kunnen aansluiten op bestaande of in de toekomst nog uit te breiden routes .

De broedvogelinventarisatie Lamme IJssel is tot stand gekomen dankzij de enthousiaste inzet van de volgende personen:

Bertjan Agterberg, Jettie van Assendelft, Fred Balduk, Maureen Balduk, Robbert Karreman, Alfons Kelderman, Egbert Klaassens, Wiljan Kok, Frank Roelofsen, Aloys Sanders, Liesbeth Sillem, Ingeborg Visser, Toon Weekhout en Bo Weijers.

Daarnaast zorgden Fred Balduk en Robbert Karreman voor handige looproutes zodat het hele gebied afdoende beluisterd kon worden. Fred maakte ook het bezoekschema. Hans Jansen zorgde voor de verwerking van de veldkaarten tot soortkaarten en Frans Stam maakte vervolgens de overzichten van de broedvogelsoorten, het aantal broedparen en het totale aantal waargenomen soorten.

Overgangszone

foto: Aloys Sanders

Kuifeend

foto: Aloys Sanders

Geraadpleegde bronnen:

- Website van de Rijksoverheid - Compendium voor de leefomgeving, <https://www.clo.nl>
- Website Vogelbescherming, <https://www.vogelbescherming.nl/>
- Website Sovon, <https://www.sovon.nl/>
- *1 Broedvogels langs de Oude Maas, Limosa 93.2.2020, Rob C. W. Strucker blz 59
- Atlas van de IJssel, Tjirk van der Ziel en Albert Corporaal, Zwolle, 2021
- "bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling Havikerwaard Zuid" van de gemeente Rheden zij

Dit verslag is samengesteld door Aloys Sanders met in het bijzonder dank aan Hans, Frans en Fred.

Indrukwekkende knotwilg langs "de driehoek"

foto: Aloys Sanders

Enkele portretten

Holenduif

foto: Lex Modderkolk

Gele Kwikstaart

foto: Lex Modderkolk

Gaai

foto: Lex Modderkolk

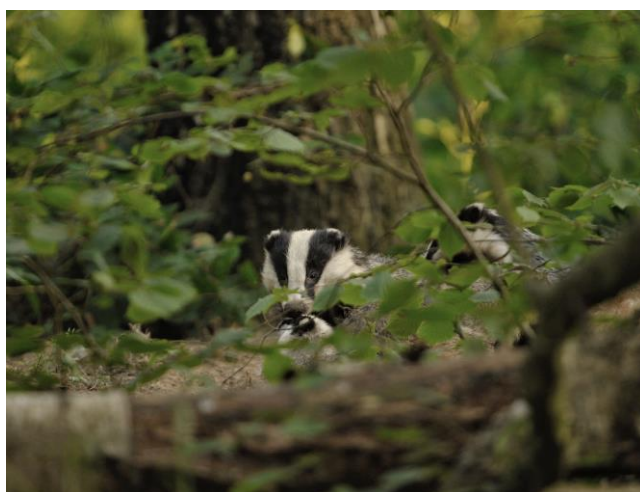
Koekoek

foto: Lex Modderkolk

Zwartkop

foto: Lex Modderkolk

Das

foto: Bas Willemsen

Slechtvalk *foto: Lex Modderkolk*

Buizerd *foto: Aloys Sanders*

Witte Kwikstaart *foto: Lex Modderkolk*